Anul 35 — Bucureşti şi Orăştie, 19 August 1937 — [illegible] — Nr. 83

LIBERTATEA

Foaie pentru săteni şi muncitori, întemeiată la Orăştie în anul 1902

Director sufletesc: † Dr. ION I. MOŢA
Director vremelnic: Pr. IOAN MOŢA

Cererile de abonare şi banii pentru foaie se trimit pe adresa: Admin. „LIBERTATEA" Moţa BUCUREŞTI I., Calea Victoriei 63.

„Libertatea" este: Proprietatea familiei moştenitoare a lui Ion I. Moţa
ABONAMENTUL: 120 lei pe an, 60 lei pe ½ an şi 30 lei pe ¼ an

Orice scrisori pentru Redacţie să se trimită pe adresa: RED. „LIBERTATEA", ORĂŞTIE Jud. Hunedoara

Apare în fiecare Joi
2 lei

DIN HOTIN ÎN VATRA-DORNII...

SUFLETE ALESE DIN HOTIN...

Hotinul e un punct de hotar al neamului, la colţul cel mai de sus al Basarabiei. Românii de-acolo sunt »Români dela margini«, sprijinitori ai hotarelor pământului locuit de neamul nostru. Ne sunt fraţi foarte preţioşi şi preţuiţi nouă. Aşa de preţuiţi, încât poetul cel cu suflet de pară de foc, Eminescu, în vestita lui »Doină« în care cuprinde toată răsvrătirea sufletului românesc, care se vede copropit de streini, — cu Hotinul îşi începe strigarea durerii şi a răsvrătirii sale:

»DIN HOTIN ÎN VATRA DORNII
A UMPLUT OMIDA CORNII...«

»Cornii« sunt Românii, cei tari în suferinţe şi în împotrivire vremilor vrăşmaşe, ca cornul, lemnul acela mărunt şi mai îndesat şi mai de neîndoit şi ca fagul, şi ca stejarul şi ca orice alt neam al codrilor...

Aşa se vede că-s şi Românii din Hotinul Basarabiei.

Cât au trăit ei acolo, la marginile cele mai din afară ale neamului, frecaţi de valurile vrăşmaşe streine ale vecinilor hrăpăreţi, şi au trecut prin toate şi au rămas ca pietrile pe fundul vâlcelelor ce-şi gonesc apele peste ele! Iar azi, când aripa libertăţii naţionale s'a întins şi peste ei, şi când din lăuntrul ţării aud cântece aşa de plăcute inimii lor, doinind despre idealurile unor legiuni ce vor să aducă deplină libertate acestui neam, — aceşti străjeri ai hotarelor de sus basarabene, şi-au întors cu miile feţele şi şi-au îndreptat urechile într'acolo, ca să prindă cât mai bine acele cântece, răcoritoare de inimi, ca părăul de munte limpede şi răcoritor de arşiţa verii...

Chipul de sus ne înfăţişează o ceată de bravi Români din Hotin, adunaţi la sfat legionar, făcând şcoală legionară şi întărindu-se unii pe alţii în credinţă legionară, — simţind, inima lor spunându-li-o, că — de aci ne va veni mântuirea şi izbăvirea!...

»Libertatea« va aduce în numerii viitori ştiri tot mai multe şi mai bune dela voinicii legionari din Hotin, ca şi din toată Basarabia.

UN MARE AŞEZĂMÂNT, ŞI O STATUE CU ROST ISTORIC

— Oţelăriile dela Hunedoara şi Monumentul lui Decebal la Deva. —

— Cuvântul adânc judecător al unui Arhiereu asupra lor. —

In ziua de 6 August (Schimbarea la faţă) oraşele Hunedoara şi Deva au avut zi de sărbătoare rară:

— La Hunedoara s'a serbat punerea pietrii fundamentale a marelui aşezământ pentru apărarea naţională: OŢELĂRIILE ŞI LAMINOARELE Statului, cari vor lucra din greu pentru înzestrarea armatei. Eram singura ţară de seamă din Europa, care nu aveam fabrici de arme şi de muniţii, deşi aveam în ţară materiile trebuitoare fabricării acelora. Acelea materii noi le vindeam, ca pe nimic, străinilor, pentru ca să cumpărăm lucrurile fabricate din ele de către fabricele streine, cu o sută de preţuri. Stăpânirea ţării a simţit că aşa ceva nu se mai poate îngădui, să atârni tu, când e vorba de înzestrarea armiei tale, tot dela fabricele vecine, streine, cari, de se va întâmpla să nu fii în război pe partea ţării lor, — să înceteze a-ţi mai da arme şi muniţii, să rămâi după o vreme de luptă cu mânile goale, sau cu ciomege în mâni! De aceea se lucrează cu zor, să ne avem şi noi fabricile noastre (la Cugir, la Reşiţa, la Braşov la Hunedoara, pentru arme, pentru aeroplane, pentru muniţii) pentru tot ce ne trebueşte.

Fabrica în parte zidită în parte în zidire încă, dela Cujir şi cea dela Hunedoara, aceste scopuri ni-le slujesc. De aceea faptă bună pentru ţară a făcut stăpânirea, punând temelie şi pentru Oţelăriile dela Hunedoara.

La 6 August făcându se sfinţirea pietrii fundamentale, au sosit, din partea guvernului dl ministru Valer Pop, Subsecretarul de Stat (ajutorul de Ministru) la Ministerul Apărării Naţionale Generalul Glatz şi solii Societăţii R. I. M. M. A., iar din partea bisericii Prea Sfinţitul Vicar al Metropoliei din SIBIU Dr. VASILE STAN; dela judeţ, d. prefect MIOC, apoi d. deputat Bursan şi numeroşi ingineri şi fruntaşi. — S'au rostit vorbiri chibzuite, arătându-se marele rost al acestor Oţelării, pentru apărarea naţională, — Vom spicui despre ele.

— La DEVA au avut loc 3 serbări: Punerea pietrii fundamentale a bisericii unite, care se zideşte în Deva, unde până aci uniţii nu aveau biserică — Apoi: Darea în samă şi folosinţei lui, a noului Palat Administrativ (prelungirea Casei Judeţene vechi), — şi a treia:

Desvelirea Monumentului Regelui Dac Decebal

în grădina oraşului, în faţa Tribunalului şi a Palatului Jude-

Continuare în pag. 3-a.

„DACĂ N'AM ŞTIUT"...

(Cioburi de oglindă din viaţa de camarazi legionari, — descrisă de NICOLAE TOTU)

In curtea mare a ocolului silvic Văratec, maşina noastră „Căprioara" e gata. Are apă la radiator, ulei şi benzină. Din casă se aude svon de glasuri. Scoboară scările de piatră Căpitanul, Ionel Moţa, dădaca ţinând pe Mihăiaş în braţe, d-na Moţa care se uita cu grijă la bagajele purtate voiniceşte de pădurarul Ilie. Printre crengile brazilor se cerne o pulbere de aur. Cerul senin, albastru, doar într'un colţ un nouraş alb pluteşte nepăsător. Căpitanul mă întreabă:

— Gata maşina, Neculai?

— Gata, Căpitane.

Ajut să urce în automobil d-na Moţa pe Mihăiaş, alb, grăsuţ, cu ochii sfredelitori, deabia gângureşte. Se sue şi Căpitanul. Ionel Moţa aprinde o ţigară, îmi dă şi mie una şi-mi aruncă una din acele priviri de bunătate şi dragoste, care-ţi moaie sufletul.

Facem câte o cruce şi plecăm. Crengile brazilor fâşie pe luciul maşinei ca un rămas bun. Scoborîm la vale spre Vânători. Şoseaua presărată cu nisip, scârţâie la atingerea roţilor. Copacii, straje de pe margini, dau o umbră răcoroasă. Toţi suntem veseli. Ionel Moţa vorbeşte cu Căpitanul, fac planuri de viitor.

D-na Moţa priveşte lacom pe geam câmpul, ţarinile de grâu galben, maşinile de treer, fumul lor ce se pierde ca un vis.

Mihăiaş, în braţele dădacei, mă tot trage de şapcă, mi-o îndeasă pe cap, se luptă voiniceşte să mi-o ia. Simt mânuţa lui caldă pe ceafă. In sfârşit a reuşit să mi-o smulgă. O aruncă afară din maşină. Dădaca ţipă, opresc automobilul. Toţi râd, el speriat, se uită întrebător îi sărut mânuţa mică şi pornim mai departe. Câtăva vreme simt degeţelele lui jucându-se la spatele meu. Acum îl supără gulerul dela haină, — apoi a adormit. Cei din maşină vorbesc în şoaptă. Se zăreşte albind în depărtare Cetatea Neamţului. Iată se ivesc Ozana şi târgul. La un hop s'a trezit şi Mihăiaş. Ajungem în oraşel, oprim la restaurantul Fraţilor Neamţu. Pun apă la radiator. Ochii ca două mărgele negre ai lui Mihăiaş, alunecă pe trompeta dela „Căprioara". Vrea şi el să sune, se întinde din braţele femeei mai să cadă jos. Il aşez alături de mine şi-l las să apese. E mulţumit şi-i râd ochii de bucurie. Trecem peste râul Moldova. Scândurile sună hodorogit. Băeţelul s'a făcut mic şi se lipeşte înfricoşat de dădacă. Apa curge leneşă şi se întinde pe nisipuri. Copiii se prăjesc la soare. Un om cu pantalonii suflecaţi, prinde cu năvodul peşte.

E o zi aşa de liniştită; nici o adiere de vânt. Păpuşoii 'nalţi sunt grei de praf. Ţărance cu cătrinţe înflorite vin dela târg.

Sub dealul Balaurului oprim o leacă maşina, să se mai odihnească. Intrăm apoi în vestitul codru, leagănul haiducilor. S'a întunecat de desimea copacilor; maşina trage din greu la deal. Trece pe lângă noi o diligenţă în goană, plină de jidani fricoşi.

Pe la 3, am ajuns în gara Paşcani. Opresc maşina la peron. Se dau jos toţi. Mihăiaş doarme răsfăţat în braţele femeii. Un hamal ia bagajele. Mă pregătesc să trag maşina la umbră sub nişte salcâmi.

Deodată răsare lângă mine un domn grozav de elegant (domneşte de tot îmbrăcat).

După mutră se vede că e jidan. Pardesiu cu nişte umeri laţi de urias, în picioare pantofi de lac şi ghete albe. Pe cap o pălărie de fetru moale, aşezată fălos pe cap... Se apropie de mine şi cu voce obraznică mă întrebă:

— Unde merge maşina asta, mă?

— Jidani nu feu.

— Ţigăni iei?

— Da, ţigăni iau.

Foarte mirat merge până mai încolo şi vine iară lângă mine:

— Unde merge maşina asta, mă, n'auzi?

Continuarea în pag. 2-a.

MĂSEAUA PROSTULUI

— Fabulă —

Un prost, cândva, plângea
Că-l doare o măsea;
Urla aşa de tare prostul, prin sat, de alungul şi de-alatul,
Ţipând că-l doare,
In cât în miez de noapte-adâncă, nefericitul şi turbatul,
Sculase satul
In picioare,
Ne mai ştiind pe unde calcă,
Ţinându-se mereu de falcă...

„Sărac de mine, — gemea dânsul,
O clipă ne'ncetându-i plânsul
Fierbinte, ce uda şoseaua, —
Mă doare 'ngrozitor măseaua;
Ba, ce vorbesc, mă dor toţi dinţii,
Că-i vorba de măseaua minţii!
Ah, cum mă 'njunghe, mamă, mamă!...
Vai, Moarte, vino tu şi ia-mă,
Să mor,
Decât să mai m'apuce mâine
In aşa chin îngrozitor,
Urlându-mi turba, ca un câine!..."

Un gospodar cu turme 'n lanci,
Ii zise atunci:
— „Dacă te doare atâta, măi creştine,
Un singur lucru tu să faci e bine:
Măseaua ce te arde ca o pară,
S'o dai pustiului afară!"...

— „S'o dau afară, bade-mi dai învăţul?,
Dar ce, e oae, s'o alung cu băţul?...;
Şi-afară de asta, spune-mi, bade: cum
Să-mi scot măseaua, s'o arunc în drum?...
Mă doare, dar mi-e milă şi de ea.
Că, vezi, e tot măseaua mea...
Mai bine rabd, şi facă ce-o mai vrea!"...

Cu-aceste zise, prostul, — ca din surle —
Mai multe zile a stat din nou să urle;
Apoi
Măseaua i-a făcut puroi,
Şi prostul care loc nu-şi mai găsea,
Căzu răpus de putreda-i măsea...

. . . .

Tu, Neamul meu, nu eşti şi nici n'ai fost
Ca prostul din poveste prost,
Dar tot ca el, — de atât amar de vremi, —
Amarnic gemi
Şi pe strămoşii toţi din groapă-i chemi,
Plângând, că o măsea cu rădăcină adâncă
Te'njunghie năprasnic şi viaţa ţi-o mănâncă!...

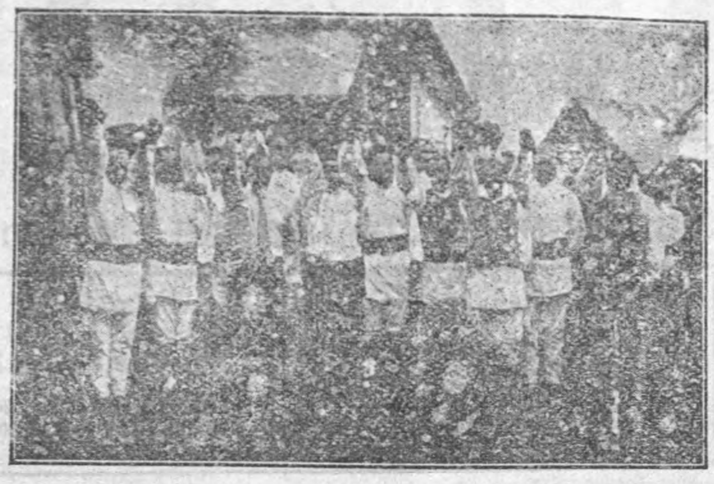
La plânsul tău, străbunii toţi răspund
Din al pământului afund,
Dar tu, — deatât puroi, — cu ochii uzi,
Cuvintele străbunilor n'auzi,
Când ele vin, ca nişte stinse şoapte,
In fiecare miez de noapte:

„...De nu vrei de pe lume fiinţa ta să piară,
Măseaua cu puroi s'o dai afară!..."

Vasile Militaru

Anul de la Hristos: 1937.

VIAŢA LEGIONARĂ

Vedere dela sfinţirea Crucii legionare din Ucea de sus (Făgăraş).

Dela şedinţa de plasă din Veneţia de sus-băi (Făgăraş).

1. Cu prilejul împlinirii a 6 luni dela moartea eroilor legionari Ionel Moţa şi Vasile Marin, toate cuiburile din oraşul Făgăraş şi judeţ au făcut parastase pentru odihna sufletelor lor.

2. Preoţii: Ioachim Călin, Octavian Cocan, Aurel Benţia, Ion Tudor şi Valeriu Ciora au sfinţit o fântână pe care legionarii o ridicaseră în hotarul comunei Voivodenii-Mari. Au fost trimişi în judecată pe baza unui ordin al ministerului de interne. Judecata i-a aflat nevinovaţi în ziua de 13 Iulie, căci temeiul dării în judecată a fost găsit ca în afară de lege.

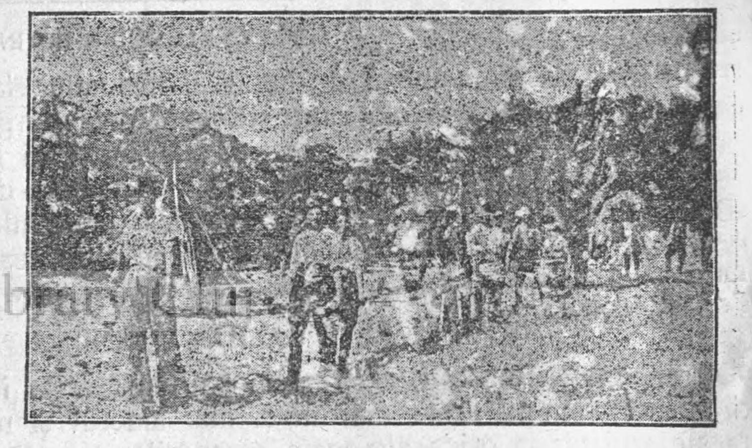
3. Vineri în 6 August, legionarii plasei Arpaşul de jos, au sfinţit o cruce pe care camaradul lor legionar, Inginer Avisalom Bărbat a ridicat-o la căpătâiul părinţilor săi. Cu toate că era o ploaie mare, — au venit legionarii din toate comunele apropiate.

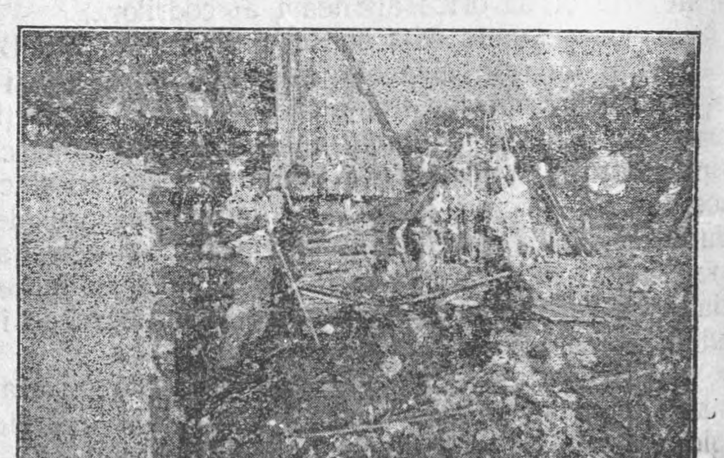
S'a făcut, după sfinţire, o şedinţă de cuib, la care s'a îngăduit a lua parte şi oamenii streini de mişcare. Bătrânii satului, femei şi copii au venit să asculte cântecele legionare desrobitoare şi să înţeleagă sbuciumul Căpitanului şi-al celor ce cred în dânsul, în lupta ne mai întâlnită pentru înfrângerea mişeliei şi destrăbălării şi înălţarea Patriei. Dela conducerea legionară au luat parte: Prof. Nicolai Pătraşcu, avocat Virgil Mateiaş, Dr Oscar Rădulescu, avocat Emil Herseni, Prof. Gh. Grama, Pr. Ion Bursu.

4. In ziua de 1 August crt. organizaţia a ţinut o altă şedinţă de plasă în comuna Veneţia de sus, în pădure, şi în ziua de 8 August în comuna Hurez.

Clacă la Râul-Sadului, Sibiu

La 31 Iulie, 27 muncitori legionari, urmând porunca Căpitanului: »Ajută-ţi camaradul căzut în nenorocire«, — s'au înfăţişat la locuinţa camaradului lor Gheorghe Bogdan, a cărui ogradă a fost nimicită de puhoiul apelor, — şi au început munca sub semnul

Vederi dela „Claca" legionară din Râu-Sadului (Sibiu). Chipul de sus: legionarii cărând piatră cu târgile, pentru ridicarea zidului de împrejmuire a casei: chipul din jos: lucrând la despotmolirea casei dărâmate de ape

de viaţă nouă.

S'a lucrat până seara târziu, reuşind să ridice un zid de apărare lung de 12 m. înalt de 2 m. lat de 1.10 m., cu faţadă de beton.

Piatra s'a scos din apă şi s'a purtat pe târgi 200 m. s'a curăţit ograda în jurul casei, uşurând mult munca camaradului lor, om sărac şi tată a doi copilaşi. Virtuţile strămoşeşti înviază.

Cl...ra

„DACĂ N'AM ŞTIUT"...

Urmare din pag. 1-a

— Jidani nu ieu.

— Da ţigani iei?

— Iau.

— Lasă că te învăţ eu pe tine, mă, gulane.

La acest schimb de vorbe, Căpitanul şi Ionel Moţa au schimbat câte un zâmbet şi au plecat pe peron. Eu trag „Căprioara" sub salcâmi, mă mai uit la roate dacă n'am luat vre un cui şi mă îndrept şi eu spre peron. Il văd venind val vârtej pe jidanul meu urmat de vre-o trei hamali, făcând o gură de răsuna gara.

— Măi golane, ai să mergi la poliţie!

— Cine eşti tu?

— Nu cunoşti pe Manase Strulovici, voiajor de galanterie; am să mor cu tine de gât!

Eu care îl ştiu pe Căpitanul că nu-i place scandalul, e las mai moale, dar îmi venea să-i cârpesc o palmă de să-şi mănânce cuvintele.

— Ce mai staţi, puneţi mâna pe gulan şi cu el la poliţie, — strigă el hamalilor.

Hamalii, săracii, nu le prea venea la îndemână, vedeau ei că sunt şi eu un pui de român şi la nevoie nu mă prea dau cu una cu două.

— Lasă-mă în pace d-le, ce ai cu mine?

Jidanul când vede că sunt împăciuitor, prinde curaj şi se ţine scai. Ajung la peron cu alaiul după mine. Când mă vede Căpitanul, râde şi mă întreabă:

— Ce-i Neculai?

— Ce să fie, vrea să mă ducă la poliţie.

Hamalii stau mai departe; — peronul gol, stropit, răspândeşte răcoare; portarul moţăie pe scaun. Jidanul pleacă furtună ţipând în gura mare:

— Lasă că vă învăţ eu pe voi, banditilor!

După puţin, se iveşte iară, mândru, cu comisarul de poliţie după el; cozile pardesiului deschis îi bat pulpele de repede ce vine. Se apropie de noi:

— E sunt! — şi ne arată cu degetul.

Căpitanul s'a schimbat deodată la faţă, a devenit negru. Eu m'am făcut mititel, — să te ferească D-zeu de mânia Căpitanului! Comisarul se apropie. Il vede pe Căpitan, îl cunoaşte şi se opreşte pe loc.

Jidanul ţanţoş se apropie. Deodată Căpitanul îl înşfacă de aripile pardesiului. S'a dus toată forma umerilor hainei jidanului, strânşi sau încreţiţi ca o armonică, lăsând să se vadă un jidan sfrijit. Căpitanul mă înşfacă şi pe mine de piept şi mă trage în faţa jidanului:

— Spune-i, mă, cine eşti!

— Neculai Totu, zic eu speriat.

Jidanul când auzi de acest nume, s'a făcut verde la faţă, a amuţit.

— Te svârli sub roatele trenului, cum îndrăzneşti să te acăţi de noi; — îi spune Căpitanul.

Comisarul se apropie respectos de Căpitan.

— Vă rog să mă iertaţi, n'am ştiut că sunteţi d-voastră că nu veneam, văd că nu are dreptate.

Jidanul când mai aude de cuvântul „Codreanu", s'a pierdut de tot, picioarele îi tremură parcă-i apucat de dambla. Ochii i se învârt în cap, se leagă şi el de cuvântul comisarului ca de o pârghie de scăpare!

— Dar n'am ştiut. Dar n'am ştiu-ut!

Vocea i s'a făcut plângătoare. Căpitanul îi dă drumul.

Pardesiul boţit îi dă înfăţişare jalnică. Toţi râd de el, hamalii, lumea, portarul. El merge la toţi şi le lămureşte:

— Dar n'am ştiu-ut...

Vine trenul. Ionel Moţa şi familia se sue. Trenul pleacă şerpuind pe sub deal.

Hai să plecăm şi noi.

Pe o bancă, la ieşire, jidanul nostru şade plouat. Când trec pe lângă el îi zic:

— Ei, nu mergi cu noi?

— El se scoală în picioare, se pleacă tare ca în faţa unui muşteriu gata să-i cumpere o duzină de ciorapi, şi zice:

— Dar n'am ştiu-u-u-ut!...

DIN „BUNA VESTIRE" **Neculai Totu**

O mişcătoare istorie legionară, din Sălaj

Comuna Marca, din judeţul Sălaj, deşi are vreo 1000 de credincioşi, e locuită de un popor sărac, dela care în zadar ai fi cerut nainte cu 2 ani, să facă o sforţare ca să-şi zidească o biserică, pentru că nu o putea. Dar, după pilda Mântuitorului, care acolo îşi îndrepta ochii Săi şi paşii, unde vedea suferinţă şi lipsă, aşa harnicii şi bine credincioşii legionari din acel judeţ, îndreptatu-şi-au ochii lor asupra lipsei săracilor creştini din Marca şi, după legea sufletelor lor, hotărîre mare luat'au în toamna anului 1934, ca în vara următoare 1935 să înceapă zidirea bisericii în satul, care el nu se putea încumăta s'o facă. Şi s'au adunat profesori, studenţi, învăţători, advocaţi şi alţi cărturari şi ţărani legionari, şi au făcut cărămida şi au ridicat zidurile şi în anul următor 1936 au gătat'o de zidit. Văzând pilda măreaţă a acestor fii luminaţi ai naţiei, şi-a încordat şi poporul puterile lui slabe şi a ajutat cu cât a putut, cu o uşoară repartiţie şi cu muncă şi lucrul a fost dus la bun sfârşit, spre lauda Tatălui nostru din Ceruri.

Iar în vara anului de faţă, în 27 Iunie, D-zeu i-a ajutat pe credincioşi a se bucura de sfinţirea bisericii lor celei noi şi spre lauda celor ce şi-au pus la grea trudă braţele şi palmele lor, — cari sunt, mai presus de toţi, vrednicii legionari. Cu creştinescul lor ajutor, biserica s'a putut zidi costând pe credincioşi numai 160.000 lei, în loc de 4—5 ori atâta. Cu legionarii în rând vrednic de pomenit e părintele Teofil A. Băliban, insufleţit legionar şi dsa.

Sfinţirea s'a făcut de I. Pr. S. Sa Dr. Valeriu Frenţiu, arhiepiscopul unit de Oradea, încunjurat de Vicarul Cupcea, arhidiaconul Antoniu Baliban, cu numeroşi preoţi. Au luat parte numeroşi cărturari din judeţ, cu prefectul între ei. Legionarii au fost de faţă în număr mare, cam 1000, cu Şeful legionarilor din Ardeal d. Dr. Ioan Banea (Cluj). Ei au ţinut şi ordinea în jurul sfinţirii, cu disciplina lor cea minunată. De tot au fost de faţă ca la 5-6000 de Români, toţi lăudând munca legionară şi ordinea ce ei o ştiu ţinea.

Pân'aci toate bune şi frumoase, cum ni le-a descris un vestitor care a fost de faţă. Dar acum am primit şi o scrisoare deosebită dela părintele Teofil A. Băliban, şeful de judeţ al Legionarilor, care, indurerat scrie de lipsa de luare aminte ce s'a arătat legionarilor şi jignirile ce li-s'au adus, chiar din prilejul sărbării muncii lor... Sfinţia-sa scrie, printre altele:

Ordinea, disciplina şi demnitatea prin care s'au distins legionarii la această sfinţire de biserică, a plăcut mult atât mie cât şi marelui număr de Români binevoitori, cari au luat parte la sfinţire. Le arăt toată mulţumirea mea sufletească. Aceeaşi mulţumire şi dragoste camarazilor veniţi din mari depărtări (chiar din alte judeţe: Bihor, Cluj, Satumare), pentru a lua parte la bucuria sfinţirii lăcaşului de închinare clădit cu mari jertfe de către neobositele mâni legionare, a celor două tabere ale anilor 1935 şi 1936...

Dar, tocmai de aceea, mare este durerea mea că, în documentul sfinţirii s'a trecut aşa de uşor peste măreaţa jertfă »legionară« fără a fi pomenită măcar!.. Voi, camarazi iubiţi, să vă mângăiaţi în neclintita credinţă că, dacă în documentul pământesc a fost trecută cu vederea jertfa voastră, n-a fost uitată din documentul pe care il scrie în cer bunul şi dreptul Dumnezeu...

M-a durut şi ţinuta unor jandarmi, cari în timpul sfintelor slujbe »legitimau« pe credincioşii veniţi la închinare, tulburându-i până şi în curtea mea. La fel m-a mirat ţinuta fostului meu prieten: prefectul judeţului Sălaj, care în casă şi în curte la mine, a căutat să vă umilească învinuindu-vă că »aţi venit cu gânduri politice«, nu creştineşti la sfinţire, în timp ce, se ştie, maşina d-sale era plină cu mii de manifeste politice liberale...

Între astfel de împrejurări, cu durere o spun, că n'am putut purta de grije nici camarazilor veniţi din depărtări mari, nici celor ce au muncit zile şi săptămâni de-arândul la cărămizi, piatră şi clădit. Cu toate acestea sunt sigur că voi veţi fi cei mai îngăduitori şi mai mulţumiţi.

Aşa-i azi, iubiţi camarazi, multor oameni nu le place munca, dar le place să culeagă roadele muncii altora... Aşa şi în ziua biruinţei legionare, care se apropie, mulţi vor vrea să intre la masa bucuriei, înlăturându-vă pe voi cari aţi muncit şi v'aţi jertfit, căutând ca pe urma jertfei voastre, ei să culeagă roadele... Dar — vom fi cu ochii în patru!..

Un ultim cuvânt: să vă gândiţi că această biserică a eşit din multă jertfă, osteneală, sudoare, durere şi moarte chiar. Mă gândesc la jertfa dăruitorilor, la jertfa celor ce au muncit gratuit, ostenind şi bolnăvindu-se, curgându-le zilnic sânge din proaspetele lor rane de muncitori. Şi mă gândesc că în urma oboselilor, din tabăra Marca, s'a îmbolnăvit greu legionarul Iosif Bozintan II-Vaşad, care la câteva zile a şi trecut în ceata celor drepţi. Se cuvine, ca plecându-ne în faţa acestei jertfe, toţi legionarii din Sălaj să mai zică Tatăl-nostru şi Născătoarea pentru odihna sufletului aceluia, care a fost jertfa taberei Marca: Iosif Bozintan II.

Trăiască Legiunea şi Căpitanul!

Marca, Iulie 1937.

Pr. Teofil A. Băliban.

MOARTE INDURERATĂ

Aniversarea morţii studentului legionar Gheorghe Grigor

Legionarii din Cernăuţi au comemorat Vineri 6 August a. c. printr'un parastas şi printr'o şedinţă sărbătorească, un an dela moartea studentului legionar Gheorghe Grigor, unul dintre cei mai credincioşi şi disciplinaţi soldaţi ai Legiunii, căzut anul trecut ucis de bande COMUNISTE.

Gheorghe Grigor, un tânăr basarabean, înţelegător de chemarea generaţiei sale, legionar înflăcărat, a d â n c credincios conducătorilor săi, s'a lipsit de revederea mamei sale şi a pământului său basarabean, de linişte, bucuria şi odihna vacanţelor universitare, p e n t r u a-şi îmbia puterea sa de muncă şi spiritul său de jertfă taberei legionare din Cernăuţi, în rândurile căreia flăcăi şi fete cu chipuri bronzate de razele aurii ale soarelui şi cu mâinile înăsprite de muncă, clădeau în glas de cântece ce vestesc „România de mâne", un măreţ locaş de închinare. Tabăra din Cernăuţi a ajuns locul de admiraţie al publicului creştin. Un puternic curent de simpatie se născu în păturile largi ale muncitorilor şi cărturarilor pentru tineretul ce munceşte şi clădeşte.

Conducătorii jidani ai organizaţiei comuniste din Cernăuţi văzând, că pierd punctul lor de sprijin, muncitorimea creştină, au hotărît să nimicească avântul legionar, folosind mijloacele lor: teroarea şi omorul. Bande de comunişti, înarmate cu pumnale şi revolvere, au cutreerat în fiecare noapte străzi, restaurante, grădini publice, în căutarea legionarilor.

In seara zilei de 5 August 1936 au găsit prada.

După amuţirea zăngănitului târnăcoapelor, sapelor şi topoarelor pe şantier, blajinul basarabean, Gheorghe Grigor, a părăsit tabăra pentru a se odihni pe o bancă a grădinei publice.

Aici a fost înconjurat de o bandă de comunişti şi ucis prin lovituri de cuţit.

Jidanii care au triumfat câteva clipe, s'au înşelat amar. Planul lor d i a b o l i c nu s'a realizat.

In ziua înmormântării, pe Piaţa Unirii, centrul Cernăuţilor, toată populaţia creştină inclusiv muncitorimea — —
— — — — — — —
— — Astfel a păşit Gheorghe Grigor în rândurile e r o i l o r Legiunii.

Octavian I. Frunză

Un mare aşezământ, şi o statue cu rost istoric

— Urmare din pag. 1. —

ţan. E o închinare cu rost marelui erou dac Decebal, părintele cel alăturea de Traian, al poporului nostru românesc. Insemnătatea acestui monument şi ridicarea lui Decebal din uitatul lui mormânt, — se înţelege foarte frumos din luminata vorbire pe care Preasfinţitul Arhiereu Dr. V. Stan a rostit-o în faţa monumentului după ce l-a stropit cu apă sfinţită. Dăm aci vrednica de cetit şi de ţinut minte adevărurile din ea, vorbire a Preasfinţitului Dr. Stan:

„Dle Ministru!
Dle Prefect!
Onorată asistenţă!

Cu căderea învelitoarei de pe acest monument, închinat eroului rege dac, Decebal, pare că vedem cum se împrăştie vălul neguros de de-asupra copilăriei neamului nostru. — E o vreme (aceea pe care nu o găsim scrisă cu amănunte pe paginile istoriei, dar pe care o simţim bătând în sângele nostru: E vorba de minunata topire într'una a Dacilor, cu legionarii şi coloniştii împărăteşti ai lui Traian într'un altoi nou, de aleasă viţă: neamul românesc.

Sudura aceasta etnică (împreunarea lor cum se împreună două bucăţi de fier înroşit şi pus unul pe altul), ce e drept, nu s'a făcut prin cine ştie ce contract de „bună învoială", ci a avut o crâncenă ciocnire înainte mergătoare între Împărăţia Romanilor şi a Dacilor. I-a premers un viţelios duel (încrucişare de săbii) între doi stăpânitori de virtute şi vitejie la fel de mare, ce şi disputau stăpânirea lumii: Împăratul Traian şi regele Decebal.

Amănuntele zguduitoare ale acestei titanice încăierări sunt destul de cunoscute şi ne cutremură prin măreţia lor. Norocul i-a fost părtinitor împăratului Traian; iar Decebal cel mândru şi dârz, înfrânt în luptă dreaptă, fără nădejdea unei răsbunări, mai bine îşi dă singur moartea, decât să poarte umilinţa sortită celor învinşi.

Până aci însă nu e nimic de mirat, socotind, că toate răsboaiele dintre oameni au un desnodământ cam de acelaş fel cu învingători şi învinşi.

Ceeace trebue să stoarcă mirarea plăcută a lumii, sunt urmările războiului dintre neamul cel slăvit al Romanilor şi dintre neamul cel viteaz al Dacilor. Din prinosul de sânge adus din belşug de aceste două neamuri, zeul războaielor, Pronia dumnezeiască a făcut să răsară floarea rară şi scumpă a — î m p ă c ă r i i. Din căderea dureroasă a unui viteaz rege, Dumnezeu a săvârşit minunea, ca învingătorul, lăpădându şi trufia ce i o da izbânda armelor, iar învinsul uitându-şi umilinţa şi ura pornită spre răsbunare, să-şi întindă mâna frăţească şi îmbrăţişându-se, să se topească într'un sad nou, într'un neam mare şi ales, în n e a m u l r o m â n e s c, care cu vigoarea şi puterea de împotrivire moştenită dela împărăteştii săi străbuni, s'a arătat mai tare decât veacurile de vitregie, şi mai vânjos decât răutatea duşmănoasă a vecinilor.

Aceasta este taina din veac ascunsă de Dumnezeu sufletelor haine, dar descoperite nouă prin semnele alor 17 sute de ani. Deasupra ei plutesc împăcate umbrele lui Traian şi Decebal.

Acesta este adevărul ce se desface tainic din înfăţişarea acestei statui, în bronzul căreia, întruchipat duhul neastâmpărat al viteazului dar nefericitului rege Decebal, iertător binecuvintează peste veacuri înflorirea virtuţilor sale în noul sad românesc...

Slavă lui!

*

Intr'un număr viitor vom da chipul statuei şi vom mai scrie despre marele rost pe care el îl întruchipează. Deocamdată Decebal e viu între noi la Deva, dând sufletelor înţelegătoare, tărie de trecut peste vremuri grele, din suflarea lui cel tare.

Un sărman soldat din Brăila, fiind de santinelă la un magazin de muniţii, a aţipit noaptea în post, — şi chiar atunci trecând pe acolo ofiţerul de control, l-a găsit aşa. De teama pedepsei, prea simţitul soldat s'a răzimat de g h e r e t a postului, şi-a pus arma în gură, a apăsat pe trăgaci şi şi-a svârlit creerii în aer.

Sărmanii noştri fraţi

la ce umiliri sunt supuşi în ţările străine în cari au mai rămas

— IN UNGARIA CA ŞI IN BULGARIA —

Se topesc ca număr, frânţi cu sufletul

Despre soartea Românilor cari mai trăesc în ţările vecine, rămaşi tot sub vechea grea stăpânire străină, se scrie rar prin gazetele noastre, pentrucă ei singuri abia mai dau semne de viaţă.

Iacă ce istoriseşte foaia de înştiinţări de acest fel „Observator" din Bucureşti.

Ungurii, în dorinţa lor de a încredinţa lumea că Dunărea curge dela Galaţi spre Budapesta, nu dela Budapesta spre Galaţi, — încearcă câte'n lună şi'n soare, că doară fac lumea mare, să creadă, că ei sunt cei mai buni oameni de pe pământ, blânzi, îndurători şi drepţi cu neamurile streine ce se mai găsesc între hotarele ţării lor, că le poartă ca'n sân pe acele popoare, — numai de Ungurii din afară de Ungaria e rău, e vai de ei sărăcuţii, că şi Românii şi Sârbii la tot prânzul mănâncă în loc de un pui de găină, un pui de unguraş. Il înghit aşa cu pinteni cu tot şi nu li-se opreşte 'n gât, că au un gât de lup, ba de crocodil, de intră prin el ungurul, întreg întreguţ.

Şi ca lumea să-i creadă că-i aşa, au pus pe bieţii Români ce mai trăiesc în Ungaria, să dee ei o „dovadă", un atestat, despre aceasta. I-au pus de curând şi pe ei şi pe sârbi, să scrie şi să iscălească scrisoare către Europa despre viaţa lor cea plăcută din Ungaria. S'a înfiinţat anume în Ungaria o nouă societate patriotică maghiară, zisă „Steagul patriei" a cărei scop de căpetenie e, să ridice steagul maghiar prin toate ţările, vestind că Ungurii nu mai pot trăi în ţara lor cea mică şi că le trebuie iarăşi Ungaria cea mare. Infiinţându-se şi în Cenad o filială a acestei societăţi, — Românii şi Sârbii, cari trăiesc în număr mare în Cenad şi în ţinut, au fost puşi să scrie şi să iscălească o vestire ca aceasta, către Europa:

„Din prilejul înfiinţării şi la noi a „Steagului Patriei (maghiare)", noi cetăţenii de limbă română şi sârbă, cerem şi noi cuvântul, (nu-i sileşte nime, ci îşi cer ei de ei cuvânt), pentru a spune lumii, că acest steag e şi steagul nostru. Şi putem vesti cu mândrie, că sub el suntem fraţi cu toţii, Unguri, Români, Sârbi, cetăţeni de-opotrivă îndreptăţiţi ai patriei maghiare. Cu acelaşi mândrie mai spunem, că patria noastră de naştere, e Ungaria, nu cea de azi, ci Ungaria mare, pentru care trăim şi dacă e nevoie, — vom muri!

„Suntem de limbă românească şi sârbească, dar suntem cetăţeni credincioşi ai patriei, nu pentrucă ne-am născut aici, ci pentru aceea, că în limba noastră nu am fost prigoniţi nici în biserică şi nici aiurea. Avem şcolile noastre, în cari copiii noştri învaţă în limba mamei lor! Şi lăudat fie Cel de sus, trăim în împrejurări vrednice de pizmuit, fiind proprietari de 50 – 60 şi chiar 100 de jugăre de pământ. Intre noi abia se găsesc lucrători zileri (săraci), iar soartea a voit, ca în această comună (mare şi bogată), cei mai mulţi zileri fără pământ, să fie tocmai Maghiari. Cu toate acestea, am trăit împreună totdeauna, în bună înţelegere şi în pace. Duşmanii patriei noastre spun, că Ungurii apasă neamurile celelalte. Dar asta e o hulă neadevărată şi noi ridicăm glas în faţa lumii împotriva ei"!

Şi iscălesc sărmanii Români şi Sârbi din Cenad, că cele ce se spun despre suferinţele lor, sunt „minciuni" răspândite în lume despre Maghiari, de către cei ce le-au răpit ţara! şi cari ei (adecă Românii din România şi Sârbii din Sârbia) sunt care răpesc Ungurilor din ţările lor bisericile, şcolile şi nimicesc toate urmele culturii maghiare depe pământul lor. Ei, Românii şi Sârbii din Ungaria, protestează (ridică glas) împotriva prigonirii şi stârpirii ungurilor din ţările vecine! Şi cer ca Europa, ba toată lumea să se ridice şi să dee napoi Ungariei hotarele sale vechi, răpite ei de către hoţii de cadavre, regăţeni (români) sau cei din Sârbia veche!

La astfel de umiliri sufleteşti sunt supuşi în Ungaria bieţii noştri fraţi, Români şi Sârbi, cari au mai rămas acolo. Se poate închipui ce viaţă de iad trăeac din punct de vedere sufletesc, sub stăpânirea maghiară.

Ungurii dela noi trăesc în adevărat rai în ţara noastră, faţă de viaţa Românilor din Ungaria.

Cum de bine e de ei, se vede şi din aceea, că numărătoarea maghiară arată, că din 60.000 de Români câţi erau la încheerea păcii, azi mai trăesc ca Români 16 221 de suflete. Ceilalţi şi-au plecat gâtul sub sabia de maghiarizare şi se mărturisesc Unguri, îşi lapădă limba şi legea, ca să scape de prigoane.

Unde ai auzit la noi de silirea unui Ungur de a se face Român? La noi ei sporesc şi înfloresc mai tare ca noi Românii.

Numai statele naţionaliste vor face dreptate lucrătorilor

Comuniştii şi socialiştii din zilele noastre pentru a face dreptate lucrătorilor, i au îndemnat pe aceştia, să lupte în societăţi internaţionale, (cari nu mai vreau să ştie de neam, ba nici de hotare între ţări), pentru a ajunge să întemeieze republica universală, (peste tot pamântul). Intre timp comuniştii au ajuns în Rusia la putere, făcând acolo pentru muncitori şi popor, adevărat iad pe pământ. Nici nu se putea face altceva în Rusia, decât dărămătură, căci doar tot ce s'a făcut acolo, din poruncă jidovească s'a făcut, iar jidovimea, nu are alt scop, decât să dărâme tot ce-i creştinesc naţional! Ceea ce însă nu au putut face bolşevicii în Rusia pentru lucrători, adecă un trai mai bun şi drepiate, aceste lucruri leau putut face două state naţionaliste: Italia şi Germania, împotriva cărora, tună şi fulgeră toţi jidanii şi toate foile lor.

In Italia, înainte de a lua ducele Mussolini frânele conducerii în mână, socialiştii şi comuniştii, făceau cele mai mari neorânduieli şi era cât pe aci, să pună ei mâna pe putere, Mussolini însă, cu miliţiile lui „fasciste", a scăpat Italia de stăpânirea asemănătoare cu cea din Rusia. Mussolini a făcut dreptate lucrătorilor, el însuşi fiind de multe ori în viaţa lui, lucrător cu ziua, A împăcat capitalul cu munca. Pe lucrători i-a adus să simtă una cu întregul popor italian. Sub conducerea înţeleaptă şi naţionalistă a lui Mussolini, lucrătorii au ajuns să simtă, că ei sunt în fatălul rând Italieni şi prin munca lor zilnică, întăresc ţara lor, neamul lor şi deci şi pe sine înşişi. In întocmirile înfiinţate de guvernarea fascistă anume pentru lucrători, aceştia au putut să se cultive, să-şi sporească cunoştinţele de tot felul, să se simţă bine în timpul lor liber. S'au pus la îndemâna lucrătorilor, aceleaşi mijloace de a se cultiva, de a petrece în chip cuminte şi de a-şi împrospăta puterile pe cari le au şi păturile bogate. Cu banul statului, cinstit şi pricepul chivernisit, s'a făcut în Italia fascistă astfel de îmbunătăţiri în viaţa lucrătorilor, încât aceştia, sunt MULŢUMIŢI, îşi IUBESC ŢARA ŞI STATUL, care le-a asigurat un trai omenesc, atât din punct de vedere material, cât mai ales din punct de vedere sufletesc şi sunt gata să aducă orice jertfă atunci când binele ţării îi o cere.

Şi toate aceste mari schimbări s'au făcut în Italia cu puţine jertfe de vieţi omeneşti. Faceţi acum asemănarea, între ce s'a făcut în Italia, şi între ceea ce s'a făcut în Rusia, unde în numele comunismului şi socialismului, au fost omorâţi 20 milioane de oameni, pentru ca cei rămaşi în viaţă, tot robi şi părliţi, încă mai părliţi să rămână.

In Germania de asemenea, până au stăpânit social „DEMOCRAŢII" s'a mărit doar numărul nedreptăţiţilor, al nedreptăţiţilor şi al celor fără lucru şi al vrajbei. La venirea dlui Hitler la putere, erau peste 6 milioane de Germani fără lucru, iar azi, abia 900.000 de germeni nu au de lucru. Dar gândiţi-vă la marile greutăţi prin care trece statul şi industria germană şi atunci veţi înţelege, ce lucru mare este să asiguri pâinea zilnică la peste 5 milioane de oameni, din 6 milioane, câţi au fost fără lucru, pe timpul când „binevoitorii" lucrătorilor, aşa zişii social-democraţii conduceau ţara!

De ce au izbutit statele naţionaliste să asigure un trai bun şi omenesc lucrătorilor? Fiindcă naţionalism înseamnă iubirea neamului din care faci parte, deci IUBIREA ŞI A FRAŢILOR TĂI LUCRĂTORI CU BRAŢELE! Ş iubindu-ţi neamul, lupţi, te jertfeşti şi te osteneşti, cât poţi, CA NEAMULUI TĂU, SĂ I ASIGURI O VIAŢĂ MAI PLINĂ DE LUMINĂ ŞI DE MULŢUMIRE. Cel ce-şi iubeşte neamul, îi iubeşte pe toţi fraţii de acelaşi sânge, şi deci va lucra pentru binele tuturora. Aşa lucrează conducătorii statelor şi organizaţiilor NAŢIONALISTE. Nu pot în schimb să lucreze la fel cei cari iubesc numai o clasă, o pătură de oameni, iar pe ceilalţi îi urăsc. Socialismul şi comunismul, nutreşte o prefăcută iubire pentru lucrători şi ură pentru ceilalţi. Naţionalismul însă nutreşte iubire pentru toţi cei din acelaş neam, şi aduc mulţumire pentru toţi.

Tiberiu Mitar

NOUTĂŢI

„Dacă n'am ştiut"... Sub acest titlu cetitorii noştri găsesc în foiţa de azi a „Libertăţii" o schiţă scrisă de d. Nicolae TOTU, care nu e de pe frontul de luptă din Spania, — ci o aducere aminte din viaţa camaraderească legionară de nainte cu câţiva ani. Plină de duh, ea descrie o zi, care avea să fie o zi de pace familiară în viaţa personeelor de cari e vorba în schiţă, — şi totuşi n'a fost scutită de tulburarea pe care o aduc legionarilor cutezătorii lor duşmani, evreii... Un evreu le-a ieşit şi în aceaşi zi cu golu'n cale şi voia să le facă o neplăcere, — care însă s'a sfârşit, cum dumnealui nu s'a gândit. Tipărim şi noi în creştinescul şi vrednicul ziar „Buna Vestire" din Bucureşti, din a cărui redacţie face parte şi d. Totu, — această schiţă plină de duh şi de haz, care pe lângă toată forma sa glumeaţă, are o temelie plină de sănătate legionară şi creştină.

Vom urma a da apoi iarăşi cele de pe câmpiile însângerate ale Spaniei.

*

Urşii s'au înmulţit prea tare în unii munţi. Aşa se ştie că în munţii din jurul comunei Rebrişoara (jud. Năsăud) ei, fiind mulţi şi cam sfârşindu-o cu animalele de prin păduri, sunt mânaţi de foame asupra satelor. De curând au dat atacuri asupra vitelor rebrişorenilor, omorând şi mâncând 6 cai, 5—6 vaci şi boi şi alte vre-o 20 de vite mari. Şi aproape în fiecare zi fac câte-o pagubă. Societatea de vânătoare din acele hotare, va pregăti o vânătoare prin care să-i mai împuţineze, — ca altfel au să vie până în sat.

*

85 lei kilogramul de perseci. Aşa stă bun că e preţul perseciIor în Constanţa, ziarul de acolo „Marea Neagră"... Cel ce le gustă, poate spune adevărgrăind că a mâncat — persecí de aur. Aşa de neruşinată e specula unor negustori în oraşele, la cari lumea se duce pentru îngrijirea sănătăţii, — aci de dragul Mării.

*

Lipsa de pâne. Ministerul a dat de ştire, că are loc pentru 120 de judecători-ajutori. Au înaintat cereri 2000 de tineri cu ştiinţă de advocat şi de judecători. Atâţia sunt în ţară cari caută, după ştiinţa lor o pâne, — şi abia 120 au fost primiţi. Aceştia au fost aleşi mai ales dintre orfanii de războl.

*

O nouă librărie în Deva. Cu onoare Vă aducem la cunoştinţa, că pe data de 15 August a. c., deschidem în oraşul Deva, Str. Regina Maria Nr. 14 o nouă librărie românească cu denumirea: „Dacia Nouă" în fostul local al „Librăriei Româneşti" mutată în altă parte.

Gândul de a înmulţi armele de luptă cu sufletul a neamului nostru românesc în drumul şi lupta lui spre urcare, precum şi întărirea comerţului curat românesc în mijlocul străinismului acaparator, au fost singurele îndemnuri ce ne-au hotărât noul drum, pe care suntem siguri că ne veţi urma cu luarea aminte şi cu sprijinul D voastră.

Am înzestrat librăria noastră, cu tot felul de cărţi literare, ştiinţifice, didactice, articole de birou şi recvizite şcolare.

D-nii directori de şcoli şi învăţătorii, sunt rugaţi a ne arăta din vreme autorii şi numărul manualelor ce doresc a introduce cu noul an şcolar, spre a putea fi serviţi bine de noi.

Aci se va servi marfă de prima calitate, cu preţuri cinstite.

„DACIA NOUĂ"
Emilia Bobotodea şi Tiberiu Giura

TIPOGRAFIA „ASTRA" S. A.—CLUJ, CALEA MOŢILOR 59